

香港中文大學
The Chinese University of Hong Kong

香港中文大學醫學院
Faculty of Medicine
The Chinese University of Hong Kong

द नेडरसोल स्कूल अफ नर्सिङ्ग
फ्याकल्टी अफ मेडिसिन
द चाइनिज यूनिभर्सिटी अफ हंगकंग

न्यूमोकोनियोसिस

(बिभिन्न किसिमका धुलोहरु भएको ठाउँमा लामो समयसम्म काम गर्दा फोक्सोमा लाग्ने रोगहरुको समुह)

Pneumoconiosis Prevention
among South Asian Construction Workers

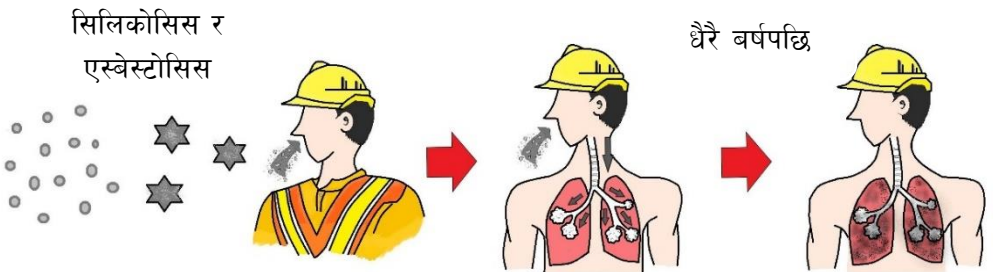
बिषयसुची

1. न्यूमोकोनियोसिस के हो ?..... P.3
2. न्यूमोकोनियोसिसको प्रकारहरु
सिलिकोसिस..... P.4
एस्बेस्टोसिस..... P.5
3. न्यूमोकोनियोसिसको लक्षणहरु, निदान र
उपचारहरु..... P.6
4. न्यूमोकोनियोसिसको रोकथामका उपायहरु..... P.7
5. रेस्परेटर लगाउने तरिकाहरु..... P.10
6. मेडिकल सर्वेलेन्स तथा क्षतिपुर्ती र नियमहरु..... P.11

न्यूमोकोन्योसिस के हो ?

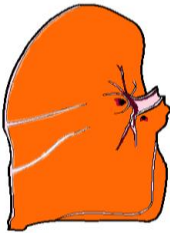
न्यूमोकोनियोसिस विभिन्न किसिमका धुलोहरु भएको ठाउँमा लामो समयसम्म सास फेर्दा ती धुलोहरुमा भएका जैविक, अजैविक वा रासायनिक वाफहरुका कारण फोक्सोमा लाग्ने रोगहरुको समुह हो ।

हंगकंगमा धेरै पाइने न्यूमोकोनियोसिस सम्बन्धी रोगहरुमा सिलिकोसिस र एस्बेस्टोसिस पर्दछन् ।

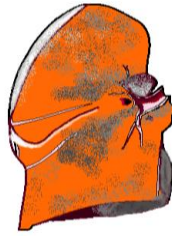

फोक्सोको चित्र

सामान्य फोक्सो

न्यूमोकोनियोसिस लागेको फोक्सो

सुरुको अवस्था

अन्तिमको अवस्था

सिलिकोसिस

सिलिकोसिस

- ❖ लामो समयसम्म फ्रि सिलिकाको धुलो रहेको ठाउँमा सास लिदाँ धुलो फोक्सोमा भरिएर फोक्सो कडा हुने रोग हो ।
- ❖ यो रोग लाग्ने समय १५ वर्ष देखि २० वर्ष हुनसक्छ ।
- ❖ यो रोगको उपचार छैन् ।

के म जाखिममा छु ?

- ❖ कार्टज, बालुवाको वा ढुङ्गाको ध'लो र ग्रेनाइट जस्ता चट्टानहरुमा ९९%, ८०%, र ६५% सिलिका हुने गर्छ ।
- ❖ तल दिइएका पेशा वा काममा कार्यरत कामदारहरुले सास फेँदा फ्रि सिलिकाको धुलो लिन सक्छन् ।

पेशाहरु

ढुङ्गाखानी खन्ने

निर्माण क्षेत्र

ढलान गर्ने

स्मारक बनाउने

सिसा कारखाना

प्रक्रियाहरु

ड्रिलिंग

लामो साँघुरो
खाडल खन्ने

धातु पिस्न

काट्ने

मिसावट गर्ने

ऐस्बेस्टस सम्बन्धी रोगहरु

ऐस्बेस्टोसिस

- ❖ ऐस्बेस्टोस भएको धुलोमा सास लिदाँ ऐस्बेस्टोसका कोणहरु फोक्सोमा पुगेर फोक्सोको भित्रि भाग छियाछिया भएको अवस्था
- ❖ यसको लक्षण देखिनको लागि १० देखि ४० वर्ष सम्म लाग्न सक्छ ।
- ❖ यो रोगको उपचार छैन् ।

मेसोथेलियोमा के हो ?

- ❖ ओसतमा कमैलाई हुने एक किसिमको ऐस्बेस्टोसका कारण फोक्सो मुटु छोप्ने बाहिरी पत्रमा हुने क्यान्सर हो ।
- ❖ यसको लक्षण देखिनको लागि ३० देखि ४० वर्ष सम्म लाग्न सक्छ ।
- ❖ यो रोगको उपचार छैन् ।

के म जाखिममा छु ?

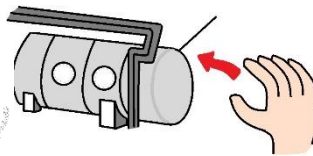
- ❖ सन् १९७० अगाडी ऐस्बेस्टस व्यापक रूपले प्रयोग गर्ने गरिन्थ्यो । ईन्जिनियरिङ्गको काम गर्दा ऐस्बेस्टस भएका वस्तुहरु कुहिने र ध्वस्त हुने हुनाले ऐस्बेस्टसका रेसाहरु निस्कन सक्छ ।
- ❖ निम्न प्रक्रियामा काम गर्ने कामदारहरुले ऐस्बेस्टसको रेशाहरु सास लिदा निल्न सक्छन् ।

ऐस्बेस्टसबाट बनेका सामानहरु टुकाउदा

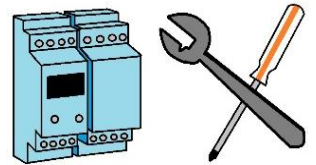
ऐस्बेस्टस भएका सामानहरु

ऐस्बेस्टस भएको उमाल्ने भाडा

भाडालाई बोइलरसँग जोड्नाले

ऐस्बेस्टोस भएका इन्सुलेसनका उपकरणको

न्यूमोकोन्योसिसको लक्षणहरु, निदान र उपचार

न्यूमोकोनियोसिसको लक्षणहरु

- ❖ खोकी लाग्ने
- ❖ छाती कडा हुने
- ❖ लामो लामो सास लिन नसक्ने
- ❖ थकाइ लाग्ने

प्रारम्भिक चरणमा लक्षणहरु सजिलैसँग देख्न सकिदैन ।

न्यूमोकोन्योसिस कसरी पत्ता लगाउने ?

- ❖ कामदारको पेशागत र स्वास्थ्य सम्बन्धि इतिहासको विवरण लिने
- ❖ शरिरिक जाचँ गर्ने
- ❖ छातीको एक्स-रे गर्ने
- ❖ फोक्सोको कामको जाचँ गर्ने

न्यूमोकोन्योसिसको उपचार कसरी गर्ने ?

- ❖ यसको कुनै पनि प्रमाणित उपचारात्मक उपाय छैन

न्यूमोकोन्योसिसले मलाइ कसरी असर गर्छ ?

फोक्सोको क्यान्सर र क्षयरोगको खतरा बढाउछ ।

न्यूमोकोन्योसिसको लक्षणहरु, निदान र उपचार

काम सम्बन्धि धुलोसँगको जोखिम सिमित गर्नुहोस् ।

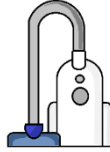
विकल्पको रूपमा कम खतरनाक हुने सामग्रीहरु प्रयोग गर्नुहोस् ।

अलग (ठाउँ र समय)

जेनेरल डाइलुसन
भेन्टिलेसन र लोकल
एक्जस्ट भेन्टिलेसनको प्रयोग

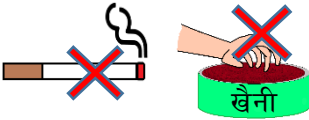

धूलो जम्मा हुन नदिने

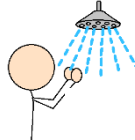

धूलो मार्न पानी छर्किने गर्ने

व्यक्तिगत सुरक्षाको निम्ति उपायहरु लागू गर्नुहोस् ।

चुरोट वा खैनी नखाने

काम गर्ने स्थान छोड्नु
अघि नुहाउने

खाना खानु अघि वा पानी पिउनु
अघि हात र मुख धुने

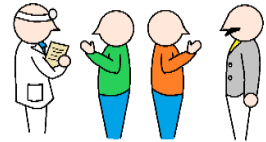

धूलो लागेको कपडा
अलग्गै धुने

नियमित स्वास्थ्य जाँच गर्ने

डाक्टर र मालिकलाई खबर गर्ने

केही लक्षणहरु देखिएमा
रिपोर्ट गर्ने

न्यूमोकोन्योसिसको रोकथामका उपायहरु

शवासप्रशवास सम्बन्धि व्यक्तिगत सुरक्षाका उपकरणहरु प्रयोग गर्नुहोस्

धुलोमा लगाउने माक्स वा रेस्परेटरहरु

- ❖ यो माक्स अक्सिजन कम भएको ठाँउ, आफ्नो ज्यान र स्वास्थ्यलाई जोखिम हुने ठाउँमा कुनै पनि हालतमा प्रयोग नगर्नुहोस ।

अन्तिम बिकल्पको रूपमा रेस्परेटर प्रयोग गर्नुपर्छ ।

सास फेन मिल्ने हावा वा अक्सिजन सप्लाई गर्ने किसिमको रेस्परेटरहरु

- ❖ यो माक्सहरु अक्सिजनको अभाव हुने ठाउँमा वा अरु किसिमको शरिरले खप्न नसक्ने किसिमका रसायनिक पर्दाथहरु भएको ठाँमा प्रयोग गरिन्छ ।

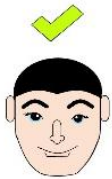
रेस्परेटरस्	विबरणहरु
एन - सिरिज: एन ९५/एन९९/एन१००	कम्तिमा पनि ९५%, ९९% र ९९.९७% हावामा रहेका धुलोका कोणहरु छान्न सक्छ तर तेलको बाफलाई छान्न सक्दैन ।
आर - सिरिज: आर९५/आर९९/आर१००	कम्तिमा पनि ९५%, ९९% र ९९.९७% हावामा रहेका धुलाको कोणहरु छान्न सक्छ तर थेरै भए पनि यसले तेललाई छेक्न सक्छ ।
पी- सिरिज: पी९५/पी९९/पी१००	कम्तिमा पनि ९५%, ९९% र ९९.९७% हावामा रहेका धेरै मात्रामा जैविक वा तेलको बाफलाई रोकन सक्छ ।

न्यूमोकोन्योसिसको रोकथामका उपायहरु

रेस्पिरेटरको प्रयोग

- ❖ काम गर्ने बातावरणमा खतराको प्रकार र प्रकृती निरिक्षण गर्नुहोस् ।
- ❖ प्रमाणित र मान्यता प्राप्त काम लाग्ने रेस्पिरेटर प्रयोग गर्नुहोस् ।
- ❖ फिट टेस्ट गर्नुहोस् जसले गर्दा तपाइले लगाएको रेस्पिरेटर अनुहारको बिपरित मिल्न सकोस् ।
- ❖ याद गर्नुहोस फेसपिसको भिन्ना र अनुहारको बिचमा अवरोध हुन नदिनुहोस् ।

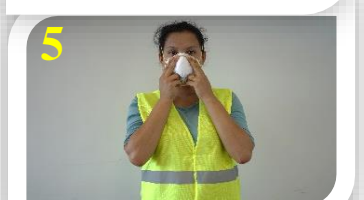
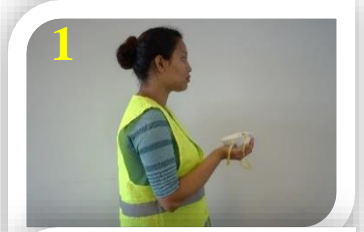
रेस्पिरेटरको प्रयोगका गलत तरिकाहरु

- 1) रेस्पिरेटरको माथिल्लो तना कानको माथीको भागमा राखिएको छैन ।
- 2) रेस्पिरेटरले कान र मुख छोपेको छैन ।
- 3) रेस्पिरेटरले चिउडो राम्रोसँग छोपेको छैन ।
- 4) रेस्पिरेटर कानमा भुन्डिएको छ ।
- 5-6) रेस्पिरेटरले अनुहारको सबै भाग छोपेको छैन ।

रेस्परेटर लगाउने तरिकाहरु

- 1) नोजपिसलाइ औलाको टुप्पामा समाटेर रेस्परेटरलाई तपाइको हातमा राख्नुहोस् ।
- 2) बिस्तारै रेस्परेटरलाई तपाइको नाक, मुख र चिउँडो छोप्ने गरि लगाउनुहोस् ।
- 3) रेस्परेटरको माथिल्लो फित्तालाई टन्काउनुहोस् र कपालको पछाडी लगेर बाध्नुहोस् ।
- 4) रेस्परेटरको तल्लो फित्तालाई टन्काउनुहोस् र कानको तल बाध्नुहोस् ।
- 5) रेस्परेटरको माथिल्लो भागमा रहेको तारलाई नाकको माथी थिच्नुहोस् जस्ले गर्दा रेस्परेटर राम्रोसँग लगाइयोस् ।
- 6) सास लिदै फ्रकदै फिट टेस्ट गर्नुहोस् । याद गर्नुहोस् सास फाल्दा अनुहारको वरिपरी प्वाल हुन सक्छ ।

मेडिकल सर्वेलेन्स तथा क्षतिपुर्ती र नियमहरु

मेडिकल सर्वेलेन्स कार्यक्रम

- ❖ यो कार्यक्रम न्यूमोकोनियोसिस कम्पेन्सेसन फन्ड बोर्डबाट प्ररम्भ गरको हो ।
- ❖ कामदारका लागि निशुल्क स्वास्थ्य जाँचका सेवाहरु जस्तै सामान्य शारिरिक जाँच, छातीको एक्स-रे, पल्मोनरी फङ्गसन टेस्ट आदि उपलब्ध गराउछ ।
- ❖ ३० वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेर भएका र निमार्ण क्षेत्रमा एक वर्ष काम गरेको अनुभव भएका कामदारहरु यो सेवाका लागि योग्य हुनेछन् ।

न्यूमोकोनियोसिस र मेसोथेलिओमा क्षतिपुर्ती योजना

- ❖ न्यूमोकोनियोसिस र मेसोथेलिओमा क्षतिपुर्ती योजनाका अनुसार काम सम्बन्धि रोगहरु जस्तै सिलिकोसिस, एस्बेस्टोसिस, तथा मेसोथेलिओमा लागेका बिरामी कामदारले न्यूमोकोनियोसिस कम्पेन्सेसन फन्ड बोर्डबाट क्षतिपुर्ती प्राप्त गर्ने छन् ।

फारम सम्बन्धि थप जानकारीको लागि कृपया न्यूमोकोनियोसिस कम्पेन्सेसन फन्ड बोर्डको फोन न. २५४१००३२ मा सर्म्पर्क गर्नुहोस् ।

जानकारीको स्रोतहरु

दक्षिण एसियाली कामदारहरुमा न्यूमोकोनियोसिस रोकथाम परियोजना

<https://www.cuhk.edu.hk/pneumo>

न्यूमोकोनियोसिस क्षतिपूर्ति कोष बोर्ड

<https://www.pcfb.org.hk/?lang=en>

श्रम विभाग

<http://www.labour.gov.hk/eng/news/content.htm>

निर्माण उद्योग परिषद

<http://www.cic.hk/eng>

पेशागत सुरक्षा र स्वास्थ्य परिषद

<http://www.oshc.org.hk/eng/main/index.html>

9/2017

यो परियोजनालाई न्यूमोकोनियोसिस क्षतिपूर्ति कोष बोर्ड (पीसिएफबी) ले प्रायोजन गरेको हो ।

Copyright© 2017. The Nethersole School of Nursing,
The Chinese University of Hong Kong. All rights reserved.